

Utemeljitev pobude za podelitev

Zlatega grba Občine Škofja Loka za leto 2017

Muzejskemu društvu Škofja Loka ob 80-letnici delovanja

Muzejsko društvo Škofja Loka je bilo ustanovljeno 23. julija 1937. Med glavnimi pobudniki ustanovitve so bili trije »podnunci« dr. Pavle Blaznik, dr. Tine Debeljak in profesor France Planina. Glavni namen ustanovitve je bila vzpostavitev mestnega muzeja v Škofji Loki, v povezavi s tem pa tudi pospeševanje domoznanstva na ozemlju nekdanjega Loškega gospostva ter skrb za ohranjanje njegove bogate kulturne in naravne dediščine. Muzejsko društvo Škofja Loka je 27. avgusta 1939 ustanovilo Loški muzej ter ga dolga leta strokovno vodilo in upravljalo.

Muzejsko društvo Škofja Loka je imelo in ima v vsem času svojega delovanja izjemno pomembno mesto v loškem kulturnem in družbenem življenju. Že pred drugo svetovno vojno je organiziralo tematske pogovorne večere, poimenovane Loški večeri.

Muzejsko društvo Škofja Loka je leta 1954 na pobudo dr. Branka Berčiča začelo z izdajanjem domoznanskega zbornika *Loški razgledi*, ki od tedaj naprej redno izhajajo vsako leto. V juniju 2017 bo izšla 63. številka. Uredniki, med katerimi so bili dr. Branko Berčič, France Planina, dr. France Leben, France Podnar, Judita Šega in sedanja urednica Marija Lebar, so si skupaj s člani uredniških odborov ves čas prizadevali, da bi *Loški razgledi* ostajali čim bolj aktualni, hkrati pa še vedno publikacija, ki jo odlikujejo odlični znanstveni in strokovni članki. *Loški razgledi* so s kakovostjo besedil in obsegom tematik enkratna domoznanska zbirka, živa in zgoščena zakladnica znanja ter življenja samega na Škofjeloškem, prava »Loška enciklopedija«.

Muzejsko društvo je bilo zelo dejavno pri praznovanju tisočletnice Škofje Loke leta 1973, saj so »podnunci« uresničili svoje mladostne načrte. Dr. Pavle Blaznik je v knjigi *Škofja Loka in Loško gospostvo* pripravil obsežen pregled zgodovinskega razvoja loškega ozemlja, profesor France Planina je v knjigi *Škofja Loka s Selško in Poljansko dolino* predstavil geografske značilnosti naših krajev, dr. Tine Debeljak pa je v daljni Argentini v knjigi *Moja rast* predstavil življenjsko pot in spomine profesorja Ivana Dolenca, pobudnika ustanovitve »loškega profesorskega ceha« leta 1930, ki je privedel do ustanovitve Muzejskega društva.

Leta 1977 je društvo začelo izdajati zbirko *Vodniki po loškem ozemlju*. Kot prvi v zbirki je izšel vodnik *Lubnik*, ki ga je uredil Anton Ramovš. Sledili so *Blegoš*, *Ratitovec*, *Sorica*, *Dražgoše*, *Crngrob*, *Grebeni slovenskih gora* in tako naprej. Kot zadnji, enajsti, je leta 2013 izšel *Vodnik po Aleji znamenitih Ločanov*.

Leta 1988 je društvo začelo z izdajanjem knjig v zbirki *Doneski*, v kateri je kot prva publikacija izšla *Prenova starega mestnega jedra Škofje Loke*, ki jo je uredil Marjan Potočnik. V zbirki *Doneski* so izšle knjige, ki so nepogrešljivo branje mnogih generacij Ločanov: zbirka pripovedk *Kamniti most* avtorja Lojzeta Zupanca, zbirka folklornih pripovedi iz Poljanske doline *Nekoč je bilo jezero* urednice ddr. Marije Stanonik, *Loma Negra Črni Kamnitnik* posvečena dr. Tinetu Debeljaku, *Po poti kulturne dediščine* dr.

Franceta Štukla in mnoge druge. V zbirki *Doneski* je do sedaj izšlo 37 knjižnih naslovov, kot zadnji, marca 2017, *Pasijonski doneski 2017/12*.

V zbirki *Doneski* so leta 2006 začele izhajati tudi publikacije posvečene Škofjeloškemu pasijonu, ki so se leta 2010 preimenovali v *Pasijonske doneske*. Njihov pobudnik in urednik Alojzij Pavel Florjančič z njimi spodbuja pasijonsko kondicijo v zlasti v letih, ko se Škofjeloški pasijon ne uprizarja. *Pasijonski doneski* so z leti postali osrednja slovenska pasijonska revija, zadnja leta pa se z vključitvijo Škofje Loke v združenje Europassion odpira tudi v mednarodni prostor. *Pasijonski doneski* imajo veliko zaslugo za uspešno utemeljitev pobude za vpis Škofjeloškega pasijona na UNESCOv Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva, ki smo ga dočakali 1. decembra 2016 v etiopski prestolnici Adis Abeba.

V začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja je društvo začelo z Blaznikovimi večeri, v spomin na ustanovitelja in dolgoletnega predsednika društva dr. Pavleta Blaznika, ki je društvo vodil vse od ustanovitve do leta 1974. V okviru Blaznikovih večerov se pripravljajo predavanja, pogovori z znanimi Ločani, predstavitve knjig in druge vsebine iz vseh področij domoznanstva. Blaznikovi večeri so nadaljevanje Loških večerov, ki so bili organizirani v začetnem delovanju društva.

Na pobudo takratnega predsednika društva Alojzija Pavla Florjančiča je leta 2000 v Škofji Loki pričela nastajati Aleja znamenitih Ločanov, v kateri je bilo prvo obeležje postavljeno slikarju Tonetu Logondru. V Aleji znamenitih Ločanov oziroma Aleji zaslužnih Ločanov, kot se imenuje od leta 2012, je bilo do sedaj postavljenih enajst obeležij pomembnim loškim osebnostim, med njimi slikarju Ivetu Šubicu, slikarju Antonu Ažbetu, pobudniku prve poštne znamke Lovru Koširju, sociologu Borisu Zihlerlu, zdravniku Viktorju Kocjančiču in nazadnje aprila 2016 pionirju slovenskega zobozdravstva dr. Jožetu Rantu. Doprsna obeležja v Aleji so hkrati galerija v naravi umetnika akademskega kiparja Metoda Frlica, avtorja vseh obeležij.

Muzejsko društvo Škofja Loka se je vedno dejavno vključevalo v loško kulturno in širše družbeno življenje. Strokovnost odbornikov društva se je posebno odrazila v petdesetih in šestdesetih letih prejšnjega stoletja, ko se je pričela načrtna prenova starega mestnega jedra Škofje Loke in strokovne ustanove, npr. Zavod za varstvo kulturne dediščine, še niso bile vzpostavljene. Ob prihodu arhitekta Jožeta Plečnika v Škofjo Loko so bili njegovi glavni sogovorniki prav odborniki društva dr. Branko Berčič, Svetko Kobal in profesor France Planina. Muzejsko društvo se tudi v zadnjih letih dejavno vključuje v kulturno dogajanje, poleg že omenjenega izdajanja zbornikov in publikacij, še tudi z organiziranjem priložnostnih razstav. Izjemen odmev je v širšem slovenskem prostoru doživela razstava ČLOVEK, GLEJ, ki je bila v sodelovanju z drugimi organizatorji postavljena v opuščenih prostorih nekdanjega Nunskega samostana maja 2015 ob 70-letnici konca druge svetovne vojne.

V Muzejsko društvo je bilo v preteklosti včlanjenih preko 1400 članov, v zadnjih letih se je številka ustalila pri 300 članih. Gre za ljudi, ki jih povezujejo vrednote domoznanstva in domoljubja, ki jih z vso srčnostjo prenašajo na mlajše generacije, tudi na spletnih straneh in v drugih sodobnih medijih. V celotni zgodovini delovanja Muzejskega društva Škofja Loka so predsedniki in odborniki ves čas delovali prostovoljno, na temelju globoke ljubezni do domačih krajev in ljudi. Obseg delovanja je pogosto presegal okvire prostovoljnega dela in je bil navzven, tako po obsegu aktivnosti še bolj pa po strokovnosti, na ravni profesionalnih strokovnih ustanov. Predsedniki društva so bili znani Ločani, od že omenjenega dr. Pavleta Blaznika, preko Zdravka Krvine, dr. Branka Berčiča, dr. Franceta Lebna, dr. Franceta Štukla,

Alojzija Pavla Florjančič, Petra Hawline do mag. Aleksandra Igličarja, ki društvo vodi od leta 2008.

Prostovoljno delovanje odbornikov in članov Muzejskega društva Škofja Loka vsa leta s financiranjem zbornikov in drugih publikacij podpira Občina Škofja Loka, ki ima prav zaradi *Loških razgledov* in drugih publikacij društva med slovenskimi občinami nedvomno najboljše popisano zgodovino, geografijo in druga domoznanska področja. Zbornik *Loški razgledi* je po dolžini izhajanja starosta med zborniki v širšem slovenskem prostoru.

Pri svojem delovanju Muzejsko društvo Škofja Loka sodeluje s številnimi loškimi kulturnimi ustanovami (Loški muzej Škofja Loka, Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka) in društvi, Gimnazijo Škofja Loka, osnovnimi šolami ter tudi ustanovami na državnem nivoju (Narodna in univerzitetna knjižnica, Arhiv Slovenije, Filozofska fakulteta v Ljubljani, Svetovni slovenski kongres).

Za svoje delovanje je Muzejsko društvo Škofja Loka prejelo nekatera pomembna družbena priznanja, med zadnjimi leta 1985 Veliko plaketo občine Škofja Loka ob 30-letnici izhajanja *Loških razgledov*, in leta 1987 Red zaslug za narod s srebrnimi žarki, ki ga je ob 50-letnici društvu podelilo predsedstvo SFRJ. V samostojni Sloveniji društvo za svoje delovanje še ni prejelo nobenega družbenega priznanja oziroma nagrade.